

Втора Международна конференция за Дунавските провинции на Римската империя: религията и възприемането на чуждата култура

Здравко Димитров^a

^aСекция за антична археология, Национален археологически институт с музей, Българска академия на науките, ул. Сьборна 2, София 1000, България; zdravkodimitrov@abv.bg

2nd International Conference on the Roman Danubian Provinces: "Religion and Acculturation in the Danubian Provinces"

Zdravko Dimitrov

^aDepartment of Classic Archaeology, National Institute of Archaeology with Museum, Bulgarian Academy of Sciences, 2 Saborna Str, 1000 Sofia, Bulgaria; zdravkodimitrov@abv.bg

В края на 2013 г. един от най-старите университети в света – Университетът в гр. Ферара, Италия, организира Международна конференция по римска археология и история.

Центърът за изследване на Дунавските провинции, към Департамента за хуманитарни науки в Университета Ферара (The Laboratorio di studi e ricerche sulle Antiche province Danubiane (LAD) of the University of Ferrara, Department of Humanistic Studies) е насочен конкретно към проучванията на римската култура в лимесните зони, в частност – в Дунавските провинции на Римската империя.

Реално тази втора международна конференция, проведена в романтичния северноиталиянски град Ферара, е с тематика, покриваща изследванията, представяни на Лимесконгресите по Римска археология. Но тук виждаме едно добре търсено и още по-добре реализирано силно профилиране на участниците-специалисти. Всички те са учени по проблемите на Лимеса на Империята и са концентрирали своите изследвания изключително върху провинциите, развити край река Дунав: Норик, Ретия, двете Панонии, двете Дакии и двете Мизии, а донякъде и свързаните с тях земи на днешните Хърватия и Словения.

Този своеобразен мини-Лимесконгрес, посветен на Дунавските провинции, се проведе в историческия замък на династията, владяла града през Средновековието и Ренесанса – *Кастело Естензе*. Заседанията бяха в Гербовата зала на фамилия Естензе, в чиито вени тече и кръвта на Самуиловите наследници, сродили се с фамилията след завладяването на Балканите от османците.

На конференцията (20-22 ноември 2013 г.) бяха изнесени над 50 много стойностни научни доклада. Всички доклади касаеха различни научни проблеми на конкретни центрове на военната и гражданската структура на Дунавския лимес.

Особено силно се представиха колегите от Сърбия, от Археологическия инсти-

тут в Белград, които, подобно на нас, проучват Римския лимес от провинция Горна Мизия. В отделна сесия, посветена на мизийските земи, колегите Снежана Голубович и Неманя Мърдич показаха данни от най-новите проучвания на големия център Виминациум – некрополи, светилища, редица архитектурни структури и проучения вече амфитеатър.

В същата сесия бе и докладът на автора (З. Димитров) за най-новите проучвания на Улпия Рациария, на тема: *Ulpia Ratiaria. Possible Temple Buildings According to the Architectural Details on the Terrain and Lapidarium*. Реалната оценка за състоянието на проучванията в момента е, че в съседните на Рациария обекти от Горна Мизия, които са днес в Сърбия, научната дейност, публикациите, представянето на обектите, консервацията и реставрацията и дори организацията на туристическия поток са на значително по-високо ниво от тази, които имаме днес във Видинско. Очевидно около Рациария и другите центрове на българския участък на Горна Мизия ни предстои доста сериозна работа.

Другото българско участие в тази силно специализирана конференция бе на проф. Диляна Ботева от СУ „Св. Климент Охридски“. Тя представи доклад именно по темата на конференцията: *„Constitutio Antoniniana as a Factor in the Development of the Religious Life in the Thracian Provinces of the Roman Empire“*.

По отношение на българските земи в рамките на Дунавския лимес доклади изнесоха някои от чуждестранните учени, работещи вече десетилетия у нас. Така например, проф. Тадеуш Сарновски ни запозна с някои от най-новите епиграфски паметници открити в Нове: *„Neue epigraphische Texte aus Novae (Untermoesien). Vorläufige Bemerkungen“*.

Късноантичният кастел Ятрус, до с. Кривина, Русенско е бил изследван дълги години от българско-германски екип, в рамките на който основна роля играе Герда Зомер фон Бюлов от Франкфурт на Майн. Тя представи сведения за някои по-стари култове от региона на Ятрус: *„Zeugnisse älterer Kulte aus dem spätantiken Limeskastell Iatrus (Moesia secunda)“*.

Особено интегрируваща и дискуссионна теза беше представена в презентацията на проф. Андрю Поултър, проучвателя на римския град Никополис ад Иструм от страна на английската колегия. Докладът на тема: *„The Collapse of the Late Roman Economy on the Danube and the Settlement of the Goths“* всъщност постави въпросът дали в късната античност в региона на Никополис са живели готи-федерати?

Друг много съществен и напълно приносен момент бе изследването на епиграфа от Университета в Болоня – Даниела Ригато, която е и нашия експерт в екипа на Рациария. Тя даде един нов прочит на култа към Асклепий в Дунавските провинции, базиран на епиграфски данни от последните години: *„Una devozione senza confini: Asclepio nelle province danubiane“*.

При изследванията на останалите провинции на Дунавския лимес се открииха високопрофесионалните доклади на унгарските, австрийските и германските колеги. Много стойностни доклади представиха проф. Георги Немет (Будапеща), проф. Вернер Ек (Кьолн), Фриц Митхоф (Виена) и др.

В заключение може да се конкретизира, че международната конференция *„Religion and Acculturation in the Danubian Provinces“*, проведена от Университета на Ферара, изпълни своите задачи. В презентации бяха представени всички зони на Дунавските провинции. Участие взеха колеги-изследователи от всички съвременни европейски страни по лимеса – Германия, Австрия, Словакия, Унгария, Хърватия, Ру-

мъния, Сърбия, Румъния и България, а също така и много проучватели на римската култура от Италия и италианските университети.

В края на заседанията специални благодарности получиха организаторите на тази конференция проф. Ливио Цербини и проф. Алберто Андреоли, ръководители на LAD (Laboratorio di studi e ricerche sulle Antiche province Danubiane) и основни инициатори на този специализиран научен форум. Според техните намерения следващата Трета конференция за Дунавските провинции на Римската империя ще се проведе във Ферара през 2016 г.